

DOI: 10.7251/GFP16226U

UDC: 343.343.3

## Pregledni naučni rad

Datum prijema rada:  
12. maj 2016.

Datum prihvatanja rada:  
29. maj 2016.

mr

**Suzana  
Ubiparipović**

Viši asistent, Pravni fakultet,  
Slobomir P Univerzitet, Doboj,  
Republika Srpska  
suzanamalesic@gmail.com

## Osnovni krivično-pravni aspekti otmice

**Rezime:** Autor u radu analizira krivično-pravne osobenosti otmice u Republici Srpskoj, koja se sastoji od protivpravnog lišenja slobode i prinude ili iznude, navodeći razlike u odnosu na krivično djelo otmice u Republici Srbiji. U radu je ukazano na određene zakonske nedostatke koje se na nju odnose, pre svega na fakultativni osnov za oslobađanje od kazne. Poseban osvrt je dat na ovo krivično djelo kao element drugih krivičnih djela poput terorizma, uzimanje talaca, itd.

**Ključne riječi:** krivično djelo, otmica, terorizam.

### UVOD

Krivično djelo otmice regulisano je članom 165. Krivičnog zakona Republike Srpske<sup>1</sup> u grupi krivičnih djela protiv slobode i prava građana. Kao jedno od složenih krivičnih djela, ovo djelo predstavlja rijetkost u sudskoj praksi Republike Srpske, za razliku od Republike Srbije gdje je posljednjih desetak godina izvršenje ovog djela postalo učestalo. Krivično djelo nije postojalo u jugoslovenskom krivičnom zakonodavstvu, uvedeno je tek 1977. godine. Njegovo uvođenje u krivična zakonodavstva rezultat je pojačanog vršenja krivičnih djela sa elementima terorizma, što je šezdesetih godina zahvatilo gotovo cijeli svijet. Do tada se radnja obuhvaćena ovim krivičnim djelom mogla kvalifikovati kao krivično djelo prinude, iznude, ili protivpravnog lišenja slobode.

Otmica često predstavlja djelatnost organizovanog kriminaliteta i javlja se kao element drugih krivičnih djela poput terorizma, uzimanje talaca, ugrožavanja osoba pod međunarodnom zaštitom i itd. Upravo zbog ovoga postoji veliki međunarodni interes za suzbijanje ovog oblika kriminaliteta i donošenja velikog broja konvencija kojima se određuje opšti pojam ovog krivičnog djela. Polazeći od svega toga, u ovom radu su analizirana zakonska obilježja krivičnog djela otmice, sa posebnim osvrtom na otmicu kao element drugih krivičnih djela.

<sup>1</sup> Službeni glasnik RS 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10, 1/12, 67/13

## Osnovni oblik ispoljavanja otmice

Analiza osnovnog ispoljavanja krivičnog djela otmice pokazuje da njegovo zakonsko biće sačinjava više elemenata koji moraju biti kumulativno ispunjeni: da se upotrebom sile, prijetnje ili obmane ili na neki drugi način neko lice odvede ili zadrži u namjeri da se od njega ili drugog lica iznudi novac ili kakva druga imovinska korist ili da njega ili koga drugoga prinudi da nešto učini, ne učini ili trpi.

Prema tome, radnja izvršenja se sastoji u odvođenju ili zadržavanju nekog lica upotrebom sile, prijetnje ili obmane ili na neki drugi način. Pod odvođenjem se smatra prinudno ili obmanom dovođenje otetog lica na neko nepoznato mjesto, a zadržavanje je sprečavanje otetog lica da se udalji sa određenog mjesta. Ovo treba da je učinjeno silom, prijetnjom ili obmanom, ili na drugi podoban način. Sila je upotreba fizičke snage prema nekome da bi se on prinudio da nešto učini, ne učini ili trpi. Pod silom se podrazumjeva i upotreba hipnoze ili omamljujućih sredstava sa ciljem da se neko protiv svoje volje dovede u nesvjesno stanje ili onesposobi za otpor.

Prijetnjom se smatra stavljanje u izgled zla koje će se pričiniti nekom licu kome se prijeti ili nekom drugom licu. Obmana je dovođenje u zabludu ili održavanje u zabludi nekog lica, koje se pod dejstvom te zablude odvodi ili zadržava. Dovođenje u zabludu čini se putem lukavstva ili lažnim predstavljanjem činjenica. S ovim je saglasna i sudska praksa, gdje se navodi da je *oštećeni obmanom odveden od strane učinilaca i zadržan sa namjerom da ga ne puste na slobodu dok se od njega ne iznudi novac, na način da se optuženi lažno predstavio oštećenom da želi pod povoljnijim uslovima da proda stan po prethodnom dogovoru sa drugooptuženim, pa kada je oštećeni došao u stan optuženog, rukom su mu pokrili oči, a zatim stavili nož pod grlo, vezali ga, pri čemu se mu prijetilo da će ga ubiti ukoliko ne preda novac.*<sup>2</sup> Vršenje otmice na „neki drugi način“ podrazumjeva da se odvođenje ili zadržavanje vrši protivno volji otetog lica, a da nije upotrebljena sila, prijetnja ili obmana (npr. u odnosu na nemoćno lice).<sup>3</sup>

Sušтина krivičnog djela otmice jest protivpravno oduzimanje ili ograničavanje slobode kretanja neke osobe i postavljanje zahtjeva žrtvi ili nekoj drugoj osobi, kojom se uslovljava oslobađanje žrtve, radi postizanja određenih ciljeva. Subjektivnu stranu djela čini namjera da se od otetog ili nekog drugog lica iznudi novac ili kakva druga imovinska korist ili da se oteto lice ili drugo lice prinudi da nešto učini, ne učini ili trpi. Cilj otmice, je u stvari iznuda ili prinuda. Nepostojanje ove namjere isključuje ovo krivično djelo.<sup>4</sup> Za postojanje dovršenog krivičnog djela ova namjera ne mora biti ni djelimično ostvarena. Otmičar može biti svako lice, a u pogledu vinosti neophodan je umišljaj kao teži oblik krivice, dok pasivni subjekt može biti samo punoljetno lice.<sup>5</sup>

Pokušaj se sastoji u pokušaju protivpravnog lišenja slobode u odgovarajućoj namjeri,

<sup>2</sup> Simić I. (1998), Zbirka sudskih odluka iz krivičnopravne materije, 500 odluka, druga knjiga, Službeni glasnik, Beograd, str. 86.

<sup>3</sup> Stojanović Z., Delić N. (2013), Krivično pravo, posebni dio, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd, str.44.

<sup>4</sup> Stojanović Z. (2006), Komentar Krivičnog zakonika, Službeni glasnik, Beograd, str. 373.

<sup>5</sup> Babić M., Marković I. (2007), Krivično pravo, posebni dio, Banja Luka, str. 98.

dok se djelo smatra svršenim momentom realizovanog odvođenja ili zadržavanja. Prema tome, za postojanje djela nije od značaja da li je oteta osoba odvedena sa mjesta otmice ili ostala na tom mjestu, kao što je npr. kada se kod pljačke banke zadrže određene osobe kao taoci.<sup>6</sup> Za postojanje otmice bitno je samo da je uspostavljeno stanje protivpravne lišenosti slobode. Koliko će da traje takvo stanje, nije bitno za postojanje djela, ali se može uzeti u obzir prilikom odmjeravanja kazne, a može predstavljati i kvalifikatornu okolnost.

Otmica je kompleksno krivično djelo koje obuhvata više krivičnih djela, a s druge strane i ona je element odnosno segment načina izvršenja drugih krivičnih djela kao što su terorizam, ugrožavanja osoba pod međunarodnom zaštitom, uzimanje talaca itd. Prema svom sadržaju otmica predstavlja protivpravno lišenje slobode sa namjerom da se ostvare određeni ciljevi, iznuđivanjem ili prinuđivanjem oštećenog ili drugog lica, izvršenog sa namjerom da se od otetog ili nekog drugog lica iznudi novac ili druga imovinska korist ili da se to ili neko drugo lice prinudi da nešto učini ili ne učini ili trpi. Ovakvo stanovište zauzela je i sudska praksa<sup>7</sup> navodeći da *krivično djelo otmice predstavlja specijalni slučaj protivpravnog lišenja slobode odvođenjem ili zadržavanjem nekog lica sa elementima iznude ili prinude, zavisno od toga, da li se protivpravno lišenje slobode vrši sa namjerom da se od odvedenog odnosno zadržanog lica ili nekog drugog lica iznudi novac ili kakva druga korist ili pak, da se to ili koje drugo lice prinudi, da nešto učini ili ne učini ili trpi.*

Odnos otmice sa protipravnim lišenjem slobode je naizgled jasan. Kod protivpravnog lišenja slobode radi se o oduzimanju slobode kretanja žrtvi krivičnog djela, i to, kako zakonodavac navodi „ zatvaranjem, držanjem zatvorenim, ili na drugi način“. Kod otmice, radnja djela je odvođenje ili zadržavanje nekog lica. Međutim, teško je zamisliti situaciju u kojoj je oteto lice odvedeno ili zadržano protiv svoje volje, a da istovremeno nije učinjeno njegovo zatvaranje u određenu prostoriju, motorno vozilo i sl.<sup>8</sup> Stoga kao osnovni kriterijum za kvalifikaciju otmice služi koristoljubiva namjera, sačinjena od iznuđivanja imovinske koristi ili prinuđivanja drugih lica na činjenje, nečinjenje ili trpljenje.

Karakter ovog djela je u velikoj mjeri sličan iznudi, uz tu razliku što cilj otmice može da bude ne samo sticanje iznuđivanje novca ili kakve druge imovinske koristi, već i prinuđivanje otetog lica ili nekog drugog da nešto drugo učini, ne učini ili trpi.<sup>9</sup>

Propisana kazna za osnovni oblik djela je kazna zatvora od jedne do osam godina. Zakonodavac u Republici Srbiji je bio nešto strožiji, pa je za ovaj oblik propisao kaznu zatvora od dvije do deset godina.

<sup>6</sup> Z. Tomić (2007), Krivično pravo II, posebni dio, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, str. 88

<sup>7</sup> Vuković S.R., Stanojčić G. (2013), Komentar Krivičnog zakonika, Poslovni biro, Beograd, str. 173; Presuda Vrhovnog suda Srbije, Kž, I 1268/06 od 26.09.2006.

<sup>8</sup> Krušić S. (2001), „ Neki Krivično-pravni i kriminalistički aspekti otmice“, Bezbjednost, br. 5/01, Beograd, str.662.

<sup>9</sup> Ignjatović Đ., Škulić M. (2010), Organizovani kriminalitet, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd, str. 198.

### KVALIFIKOVANI OBLICI ISPOLJAVANJA OTMICE

Analizom zakonskog bića krivičnog djela otmice uočava se da je zakonodavac propisao više kvalifikatornih okolnosti. Stavom 2. propisano je da teži oblik predstavlja: ako je djelo učinjeno prema djetetu ili maloljetnom licu ili na svirep način ili prijetnjom ubistvom ili teškom tjelesnom povredom, ili u sastavu grupe ili zločinačke organizacije. Teži oblik (stav 3.) predstavlja i ako je oteto lice zadržano duže od petnaest dana ili mu je teško narušeno zdravlje ili su nastupile druge teške posljedice. Za djela iz stava 2. i 3. propisana je kazna zatvora od jedne do deset godina.

Zaključuje se da kvalifikatorne okolnosti ovdje čine dužina stanja protivpravne lišenosti slobode pasivnog subjekta - više od petnaest dana, način izvršenja - svirepost ponašanja, ukoliko je učinjeno od strane grupe ili zločinačke organizacije, težina posljedice - ako je došlo do teškog narušavanja zdravlja ili drugih teških posljedica odnosno ako je nastupila smrt pasivnog subjekta, uzrast otetog lica - dijete ili maloljetnik, karakter i usmjerenost prijetnje - ako se otetom licu prijeti ubistvom ili teškom tjelesnom povredom.

Prvi teži oblik postojaće ako je pasivni subjekt dijete ili maloljetnik ili je djelo učinjeno na svirep način, ili prijetnjom ubistvom ili teškom tjelesnom povredom ili u sastavu grupe ili zločinačke organizacije. Kada je u pitanju pasivni subjekt dijete ili maloljetnik, smatra se da izvršenje otmice prema takvom pasivnom subjektu pogađa teško ne samo to lice, nego i njegove bliske srodnike i sva ostala lica koja su za njega zainteresovana. Svirepost izvršenja otmice takođe je kvalifikatorna okolnost obuhvaćena umišljajem učinioca. Pod svirepošću se podrazumjeva da se žrtvi nanose takve nepotrebne patnje i da kod učinioca mora da postoji svijest o tome, odnosno da on hoće da muči žrtvu, ili čak i da uživa u tome.<sup>10</sup>

Teži oblik ovog djela predstavlja i ako se otetom licu prijeti ubistvom ili teškom tjelesnom povredom. Prijetnja ubistvom odnosi se na umišljano lišenje života uvjerljivim stavljanjem u izgled zla otetom licu bilo koje radnje podobne da prouzrokuje njegovu smrt, dok prijetnja teškom tjelesnom povredom predstavlja ozbiljnu povredu tjelesnog integriteta ili narušavanja zdravlja, bez obzira da li se zlo koje se stavlja u izgled pasivnom subjektu može kvalifikovati kao obična teška tjelesna povreda ili osobita teška tjelesna povreda.<sup>11</sup> Prvi teži oblik predstavlja i kada je djelo učinjeno od strane grupe ili zločinačke organizacije, gdje se pod pojmom grupe smatra udruženje od najmanje tri lica koja su povezana radi trajnog, ponovljenog ili povremenog izvršenja krivičnih djela, pri čemu svako od tih lica daje svoj udio u izvršenju krivičnog djela, dok se pod pojmom zločinačke organizacije smatra udruženje od najmanje tri lica čiji članovi su se udružili radi vršenja krivičnih djela.<sup>12</sup>

Drugi teži oblik ovog krivičnog djela predstavlja ako je oteto lice zadržano duže od petnaest dana ili mu je teško narušeno zdravlje ili su nastupile druge teške posljedice. Otmica je trajno krivično djelo što znači da radnja izvršenja traje od momenta odvođenja, odnosno zadržavanja do momenta faktičkog oslobođenja. Pri tome se dužina trajanja od-

<sup>10</sup> Stojanović Z., Perić O. (2009), Krivično pravo, posebni dio, Pravna knjiga, Beograd, str.9.

<sup>11</sup> Milošević M. (2010), „Otmica uz pretnju ubistvom ili teškom tjelesnom povredom“, Bezbednost 3/10 str. 103

<sup>12</sup> Više o tome, član 147. stav 13. Krivičnog Zakona Republike Srpske.

nosi isključivo na period u kome je pasivni subjekt bio u vlasti otmičara, a ne i na vrijeme kada je to bilo na bazi dobrovoljnosti, što je naročito bitno kod izvršenja otmice zadržavanjem. Pošto se trajanje lišenosti slobode mjeri na dane, proizilazi da teži oblik otmice nastupa šesnaestog dana od dana protivpravnog odvođenja, odnosno zadržavanja.

Odgovornost za teško narušeno zdravlje ili nastupanje drugih teških posljedica za oteto lice, kao kvalifikatorne okolnosti, zasniva se na odgovornosti za težu posljedicu. U smislu posebne kvalifikatorne okolnosti pod „teško narušeno zdravlje“ podrazumjeva se neko teško oboljenje ili drugo ozbiljno pogoršanje zdravstvenog stanja, kako somatskog, tako i psihičkog. Ovakav stav zauzela je i sudska praksa, *navodeći da je otetom licu teško narušeno zdravlje kada je oštećeni u stanu u kome se nalazio u strahu od odmazde iskoristio trenutak kada je učinilac razgovarao telefonom, pa je izletio na terasu i sa drugog sprata skočio i tom prilikom zadobio teške tjelesne povrede u vidu preloma obje ruke.*<sup>13</sup> „Druge teške posljedice“ sastoje se u faktičkim okolnostima koje teško pogađaju pasivnog subjekta, ali se ne odnose na zdravstveno stanje otete osobe. Na primjer, povreda ugleda i časti, stradanje djeteta koje je ostalo nezbrinuto.<sup>14</sup> Pod „drugim teškim posljedicama“, mogle bi se podrazumjevati i one koje su više karakteristične za delikt protivpravnog lišenja slobode, na primjer neželjeni pobačaj trudne žene.

Najteži oblik ovog krivičnog djela jeste smrt otetog lica, za koju je propisana kazna zatvora od dvije do petnaest godina. U odnosu na krivično zakonodavstvo Republike Srbije, zakonodavac u Srbiji je propisao kvalifikatorne okolnosti znatno drugačije. Naime, teži oblici prema Krivičnom zakoniku Srbije,<sup>15</sup> postoje u slučajevima kada se djelo vrši prijetnjom ubistvom ili teškom tjelesnom povredom otetom licu. Riječ je o kvalifikovanoj prijetnji. Za ovaj oblik propisan je zatvor od tri do dvanaest godina. Teži oblici postoje i u sledećim slučajevima: ako je oteto lice zadržano duže od deset dana, da je prema otetom licu postupano na svirep način, ili mu je teško narušeno zdravlje, ili je djelo učinjeno prema maloljetnom licu ili su nastupili druge teške posljedice. Ovdje je bitno razlikovati okolnosti od težih posljedica, jer je u odnosu na kvalifikatorne okolnosti potreban umišljaj, a u odnosu na težu posledicu nehat. Za ovaj oblik propisan je zatvor od tri do petnaest godina.

Drugi teži oblik krivičnog djela otmice jeste smrt otetog lica. Riječ je o krivičnom djelu kvalifikovanom težom posljedicom, tako da je potreban nehat u odnosu na tu težu posledicu. Ovaj oblik postoji i onda kada je djelo učinjeno od strane grupe. Propisana je kazna zatvora od pet do osamnaest godina. Odredbama stava 5. propisano je da je najteži oblik otmice, ako je djelo učinjeno od strane organizovane kriminalne grupe, za koje se može izreći kazna zatvora od najmanje pet godina. Čini se da ne odgovara kriminalno-političkim razlozima da otmica koju izvrši organizovana kriminalna grupa bude smatrana težom od otmice uslijed koje je žrtva ovog krivičnog djela izgubila život.<sup>16</sup> Pojedini autori se ne slažu sa mišljenjem da je ovo najteži oblik otmice, nego da je to upravo smrt pasivnog subjekta.

<sup>13</sup> Simić I., op.cit. str. 87

<sup>14</sup> Milošević M., op.cit. str. 100

<sup>15</sup> Krivični zakonik Srbije, Službeni glasnik RS, br. 85/05, 88/05, 107/05, 72/09, 111/09, 121/2012, 104/2013 i 108/2014)

<sup>16</sup> Ignjatović Đ., Škulić M., op.cit. str. 239

Naime, prema mišljenju *Vukovića i Stanojčićeve*<sup>17</sup>, smrt pasivnog subjekta je najteži oblik otmice i za njegovo postojanje je potrebno ispunjenje dva uslova i to da između otmice i nastupanja smrti postoji uzročna veza i da se smrt otopetog lica može pripisati nehatu izvršioca.

Bitno je da je do smrtne posljedice došlo uslijed otmice, a ne pri otmici, potreban je direktan umišljaj i posebna namjera, za osnovni oblik krivičnog djela, a za težu posljedicu smrt oštećenog, nehat. S obzirom na izložena mišljenja, složićemo se sa mišljenjem, da zakonodavac propisujući kaznu zatvora od najmanje pet godina i time ostavljajući mogućnost određivanja opšteg maksimuma kazne zatvora, za otmicu učinjenu od strane organizovane kriminalne grupe, dovodi do zaključka da je ovo najteži oblik otmice. Analizom ovog krivičnog djela, upoređujući propisane inkriminacije u Republici Srpskoj i u Srbiji, uočene se određene razlike. Naime, za razliku od zakonodavca u Republici Srpskoj, gdje teži oblik koji se tiče dužine trajanja zadržavanja otopetog lica ograničava na petnaest dana, u Srbiji je to ograničeno na deset dana, kao pasivnog subjekta zakonodavac u Srbiji ne predviđa dijete, najteži oblik je učinjeno ovo djelo od strane organizovane kriminalne grupe, dok je u Republici Srpskoj to smrt pasivnog subjekta, kao i da je zakonodavac u Srbiji, za sve oblike ispoljavanja ovog krivičnog djela propisao znatno veće kazne.

Kao potpuno necjelishodno i kriminalno-politički neopravdano smatramo odredbu, gdje u krivičnom zakonodavstvu Republike Srpske postoji fakultativni osnov za oslobađanje od kazne, ukoliko izvršilac ovog djela, dobrovoljno pusti na slobodu otopeto lice prije nego što bude ostvaren zahtjev zbog kojeg je izvršio otmicu. Treba uzeti da pojam puštanja obuhvata ne samo oslobađanje otopetog lica, nego i odustajanje od toga da se ono spriječi da se samo udalji sa mjesta na koje je odvedeno ili zadržano, pa i onda kada se voljno odustane od sprečavanja bjekstva otopetog lica.<sup>18</sup> Fakultativni osnov za oslobađanje od kazne, ne odnosi se na najteži oblik otmice.

Ovakvu odredbu imalo je i krivično zakonodavstvo Republike Srbije. *Ratio legis* ovakvog odustajanja zakonodavca temelji se, prije svega, kako na načelnim kriminalnopolitičkim razlozima, shodno kojima se otmica smatra teškim krivičnim djelom, tako i na činjenici da je ovo krivično djelo posljednjih godina u Srbiji daleko češće nego ranije, pa u tom slučaju ne opravdava postojanje takve privelegujuće okolnosti za izvršioca.

### **OTMICA KAO ELEMENT DRUGIH KRIVIČNIH DJELA**

S obzirom na navedeno možemo zaključiti da je otmica kompleksno krivično djelo, koje nesumnjivo zaslužuje višestranu analizu. Stoga, ovdje ćemo se posvetiti potpunijoj analizi ovog krivičnog djela kao elementa drugih krivičnih djela. Otmica je karakteristična za djelovanje organizovanog kriminaliteta i kao što je rečeno element je drugih krivičnih djela poput terorizma, uzimanje talaca, međunarodnog terorizma, ugrožavanje osoba pod međunarodnom zaštitom i itd, ali u ovim slučajevima postoji razlika u namjeri ili u postojanju određenih svojstava lica prema kojima se vrši otmica.

<sup>17</sup> Vuković S.R., Stanojčić G., op.cit. str. 173

<sup>18</sup> Stojanović Z. (2001), Krivično pravo, posebni dio, Pravni fakultet Univerziteta u Istočnom Sarajevu, str.39

U grupi krivičnih djela protiv ustavnog uređenja Republike Srpske, članom 299. regulisano je krivično djelo terorizma, a članom 300. krivično djelo uzimanje talaca, koja sadrže obilježja krivičnog djela otmice. U najširem smislu terorizam predstavlja metod borbe za ostvarivanje političkih ciljeva putem nasilja, zastrašivanja, otmica, ucjena i sl. Krivično djelo koje je tipičan akt nasilja je otmica. Krivično djelo otmice identifikovano je kao jedan od izvora za koje terorističke organizacije dobijaju sredstva. Kao radnju učinjenja krivičnog djela terorizma zakon određuje počinjenje terorističkog akta. Pod terorističkim aktom smatra se:

- napad na život osobe koji može prouzrokovati njezinu smrt,
- napad na tjelesni integritet osobe,
- protivpravno zatvaranje, držanje zatvorenim ili na drugi način oduzimanje ili ograničavanje slobode kretanja druge osobe, s ciljem da se ona ili neko drugi prisili da što izvrši, ne izvrši ili trpi ( otmica) ili uzimanje talaca,
- nanošenje velike štete objektima Republike Srpske ili javnim objektima, saobraćajnom sistemu, objektima infrastrukture uključujući informacijski sistem, fiksnoj platformi koja se nalazi u kontinentalnom pojasu, javnom mjestu ili privatnoj imovini, za koju štetu je vjerovatno da će ugroziti ljudski život ili dovesti do znatne materijalne štete,
- otmica vazduhoplova, broda ili drugog sredstva javnog saobraćaja ili za prevoz roba,
- proizvodnja, posjedovanje, sticanje, prevoz, snabdjevanje, korištenje ili osposobljavanje za korištenje oružja, eksploziva, nuklearnog, biološkog ili hemijskog oružja ili radioaktivnog materijala,
- ispuštanje opasnih materija ili izazivanje požara, eksplozija ili poplava s posljedicom ugrožavanja ljudskih života,
- ometanje ili zaustavljanje snabdjevanju vode, električne energije ili drugih osnovnih prirodnih resursa s posljedicom ugrožavanja ljudskih života,
- prijetnja, tj. stavljanje u izgled učinjenja bilo koje radnje prethodne nabrojane.

Dakle, jedan od načina izvršenja krivičnog djela terorizma sadrži obilježja krivičnog djela otmice i krivičnog djela uzimanja talaca. Zakonsko određenje ovog oblika terorističkog akta u skladu je sa stavom koji proizilazi iz odredbe člana 1. tačke c) Evropske konvencije o suzbijanju terorizma<sup>19</sup> da se terorističkim aktom, u smislu te Konvencije, smatra krivično djelo koje predstavlja otmicu ili uzimanje talaca.

Kao što je i navedeno i krivično djelo uzimanja talaca, sadrži obilježja otmice. Naime, radnja izvršenja krivičnog djela uzimanja talaca je oduzimanje ili ograničavanje slobode

<sup>19</sup> Evropska konvencija o suzbijanju terorizma stupila je na snagu 4.8.1978. Odluku o njenoj ratifikaciji Predsjedništvo je donijelo 16.7.2003. g. Konvencija je objavljena u Službenom glasniku BiH, Međunarodni ugovori, br. 12/2003.



kretanja neke osobe (taoca) uz prijetnju da će je ubiti, povrijediti ili nadalje zadržavati kao taoca. Da bi postojalo djelo uzimanje talaca, neophodno je da je radnja učinjena s ciljem da se Republika Srpska primora da nešto izvrši ili ne izvrši i da je to izričiti ili prećutni uslov za oslobađanje talaca. Za ovaj oblik djela zakonodavac je propisao kaznu zatvora od jedne do deset godina. Ukoliko je nekoj osobi oduzeta ili ograničena sloboda kretanja uz prijetnju da će biti lišena života ili teško tjelesno povrijeđena s ciljem da se neka druga pravna ili fizička osoba, a ne neka država ili međunarodna nevladina organizacija, primora da nešto izvrši ili ne izvrši, kao izričiti ili prećutni uslov za oslobađanje taoca, radiće se o kvalifikovanim oblicima krivičnog djela otmice a ne o ovom krivičnom djelu.<sup>20</sup> Za svršeno krivično djelo nije dovoljno da je radnja izvršenja otmice dovršena, tj. djelo nije svršeno onda kada je došlo do odvođenja ili zadržavanja lica prema kome je izvršena otmica, odnosno do lišavanja njegove slobode kretanja i odlučivanja, već je potrebno da je prijetnja upućena. U suprotnom, radiće se o krivičnom djelu otmice.<sup>21</sup>

Krivično djelo trgovine ljudima iz člana 198a KZ Republike Srpske kao jedan od načina radnje izvršenja ili sredstvo izvršenja predviđa otmicu. Naime, u stavu 1. regulisano je ko upotrebom sile ili prijetnje ili drugim oblicima prinude, otmicom, prevarom ili obmanom, zloupotrebom odnosa povjerenja, zavisnosti ili bespomoćnosti, teških prilika drugog lica, davanjem ili primanjem novca ili druge koristi, vrbuje, preveze, prebaci, preda, proda, kupi, posreduje u prodaju, sakrije, primi ili drži drugo lice, a u cilju iskorišćavanja ili eksploatacije njegovog rada, vršenja krivičnog djela, prostitucije, korišćenja u pornografske svrhe, uspostavljanja ropskog ili nekog sličnog odnosa, prisilnog braka, prisilne sterilizacije, radi oduzimanja organa ili dijelova tijela, radi korišćenja u oružanim snagama ili drugih oblika iskorišćavanja, kazniće se zatvorom najmanje tri godine.

Cilj prinude, otmice, prevare i drugih načina radnje izvršenje krivičnog djela trgovine ljudima jeste izrabljivanje druge osobe. Pojam otmice kao sredstvo ili način izvršenja trgovine ljudima ima uobičajno krivičnopravno značenje tog pojma.

## ZAKLJUČAK

S obzirom na ozbiljnost i opasnost krivičnog djela otmice, potrebne su modifikacije ovog krivičnog djela u krivičnom zakonodavstvu Republike Srpske, pre svega ukidanje posebnog fakultativnog osnova za oslobađanje od kazne, koji je kriminalno-politički neopravdan i necjelishodan za učinioca takvog teškog krivičnog djela, prateći zakonodavace zemalja u regionu. Može se zaključiti da sadašnja inkriminacija krivičnog djela otmice ne obuhvata neke slučajeve koji se u praksi redovno pojavljuju. Takve često jesu tzv. političke otmice koje se odnose na eliminisanje političkih protivnika. U ovoj situaciji, nema jasno izražene namjere izvršioca da iznudi imovinsku korist, niti se druga lica prinuđavaju da nešto čine, ne čine ili trpe. Cilj se može sastojati u uklanjanju političkog protivnika iz javnog života, zastrašivanju oponenta i sl.

Poseban problem predstavlja kazna određena za kvalifikovane oblike krivičnog djela otmice. Smatramo, da je ona neopravdano niska, posebno što se tiče posebnog minimuma.

<sup>20</sup> Babić M., Marković I. et al. (2005), Komentari krivičnih/kaznenih zakona u Bosni i Hercegovini, knjiga I, Savjet/Vijeće Evrope, Evropska komisija, Sarajevo, str. 628.

<sup>21</sup> Stojanović Z., op.cit. str. 200.



Ovo se posebno odnosi na najteži oblik otmice tj. smrt pasivnog subjekta, za koji je propisana kazna zatvora od dvije do petnaest godina.

Stoga je potrebno pooštavanje kazni za kvalifikovane oblike krivičnog djela otmice, posebno minimuma propisane kazne, u cilju preventivnog djelovanja na potencijalne izvršiće ovog krivičnog djela. Nadalje, treba još jednom podvući da je striktno razganičenje otmice i drugih srodnih krivičnih djela važno zato što je njihova učestalost u praksi sasvim različita i nesrazmjerna.

#### LITERATURA:

- Babić, M. Marković, I. (2007). *Krivično pravo, posebni dio*, Banja Luka
- Babić, M. Marković, I. et al (2005). *„Komentari krivičnih/kaznenih zakona u Bosni i Hercegovini, knjiga I. Savjet/Vijeće Evrope, Evropska komisija, Sarajevo*
- Ignjatović, Đ. Škulić, M. (2010). *Organizovani kriminalitet*, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd.
- Kruškić, S. (2001). „ *Neki Krivično-pravni i kriminalistički aspekti otmice*“, Bezbjednost, br. 5/01, Beograd.
- Milošević, M. (2010). „*Otmica uz pretnju ubistvom ili teškom tjelesnom povredom*“, Bezbednost br. 3.
- Simić, I. (1998) *Zbirka sudskih odluka iz krivičnopravne materije*, 500 odluka, druga knjiga, Službeni glasnik, Beograd.
- Stojanović, S. Perić, O. (2009). *Krivično pravo, posebni dio*, Pravna knjiga, Beograd.
- Stojanović, Z. (2001). *Krivično pravo, posebni dio*, Pravni fakultet Univerziteta u Istočnom Sarajevu, Istočno Sarajevo.
- Stojanović, Z. (2006). *Komentar Krivičnog zakonika*, Službeni glasnik, Beograd.
- Stojanović, Z. Delić, N. (2013). *Krivično pravo, posebni dio*, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Pravna knjiga, Beograd.
- Tomić, Z. (2007). *Krivično pravo II, posebni dio*, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007.
- Vuković, S. R. Stanojčić, G. (2013). *Komentar Krivičnog zakonika*, Poslovni biro, Beograd,

---

## Mr Suzana Ubiparipović

Senior Assistant at Faculty of Law, Slobomir P University, Doboj, Republic of Srpska  
suzanamalesic@gmail.com

### General Criminal-Legal Aspects of Abduction

**Abstract:** The author analyzes the criminal-legal characteristics of abduction in the Republic of Srpska, which consists of the unlawful deprivation of liberty, extortion or coercion, citing differences with respect to the crime of abduction in the Republic of Serbia. The paper points to specific legislative shortcomings that apply to it, especially the optional ground for exemption from punishment. Special attention was given to this offense as an element of other crimes such as terrorism, hostage taking, etc.

**Key words:** criminal offense, abduction, terrorism.